

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/137/2020
Identifikačné číslo spisu: 2114210447
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:2114210447.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Igora Belka, v spore žalobkyne N. Č., bytom N. N. XX, proti žalovanému Ing. G. Š., bytom U.Á. H. U. Ž. XX, zastúpenému Advokátskou kanceláriou HARGAŠ LEGAL, s.r.o., so sídlom Bajkalská 711/17, Bratislava, o zaplatenie sumy 44.870 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 18C/251/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 24. septembra 2019 sp. zn. 9 Co/37/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave (ďalej aj odvolací súd) rozsudkom z 24. septembra 2019, sp. zn. 9 Co/37/2019 potvrdil rozsudok Okresného súdu Trnava zo 17. mája 2017 č. k. 18 C/251/2014 - 120, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 44.870 € s 5,5% ročným úrokom z omeškania z dlžnej sumy od 21. januára 2014 do zaplatenia a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v plnej výške. Žalobkyni nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

1.1. Uviedol, že súd prvej inštancie rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalovaného v zmysle ustanovenia § 274 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP). Podľa osobitného ustanovenia § 356 písm. b) CSP odvolanie proti takémuto rozsudku nie je prípustné, okrem prípadov odvolania podaného z dôvodu, že neboli splnené podmienky na vydanie takéhoto rozhodnutia. Toto ustanovenie výslovne obmedzuje rozsah odvolacích dôvodov, ktoré možno uplatniť v odvolaní proti rozsudku pre zmeškanie žalovaného. Žalovaný v takom prípade môže namietať len to, že neboli splnené podmienky uvedené v ustanovení § 274 CSP, a to, že nebol na pojednávanie predvolaný riadne a včas, že sa dostavil, prípadne že sa nedostavil, ale ospravedlnil sa a urobil tak z vážnych dôvodov. Žiadne iné odvolacie dôvody v tomto prípade nie sú prípustné a odvolací súd na ne nemôže pri prejednávaní odvolania prihliadať.

1.2. Odvolací súd zaoberajúc sa najskôr prípustnosťou odvolania proti napadnutému rozsudku dospel k záveru, že odvolanie žalovaného bolo podané z tohto dôvodu a bolo podľa ustanovenia § 356 písm. b)

CSP prípustné. Odvolací súd uviedol, že rozsudok pre zmeškanie predstavuje osobitný druh súdneho rozhodnutia, ktorý je následkom procesnej pasivity procesných strán v sporovom konaní. V kontradiktórnom procese majú byť nositeľom procesnej iniciatívy sporové strany - žalobca, ktorý iniciuje konanie a má záujem na efektívnom vedení veci a rovnako žalovaný, ak má v spore procesne obstať musí vyvíjať iniciatívu vo forme svojej procesnej obrany. V danom prípade bolo súdom prvej inštancie rozhodnuté podľa ustanovení § 274 CSP na návrh žalobkyne, ktorá ho predložila na nariadenom pojednávaní z dôvodu, že sa riadne predvolaný žalovaný nedostavil na pojednávanie a svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami neospravedlnil. Z obsahu spisu vyplynulo, že súd prvej inštancie nariadil v spore pojednávanie na deň 17. mája 2017 o 9.00 hod. v miestnosti č. dv. 137 Okresného súdu Trnava. Obsahom predvolania na pojednávanie bolo aj poučenie, že ak sa na pojednávanie vo veci riadne a včas predvolaný nedostaví a svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami neospravedlní, na návrh druhej strany rozhodne súd o žalobe rozsudkom pre zmeškanie (§ 274 a § 278 CSP). Právnomu zástupcovi žalovaného bolo doručené predmetné predvolanie na adresu sídla spoločnosti Hrgaš legal, s.r.o. advokátska kancelária so sídlom Laskomerského 149/6, Bratislava, ktorá adresa je zapísaná ako sídlo spoločnosti v obchodnom registri v zmysle § 106 ods. 1 písm. b/ CSP a taktiež z obsahu spisu vyplýva, že na uvedenej adrese doposiaľ preberal všetky písomnosti právny zástupca žalovaného a súdu neoznámil inú adresu na doručovanie písomností. Poštovému doručovateľovi sa nepodarilo doručiť predvolanie na pojednávanie dňa 17. mája 2017 právnomu zástupcovi žalovaného s tým, že zásielka mu bola uložená s výzvou o opakované doručenie 3. marca 2017 s opakovaným doručením 6. marca 2017 s dňom uloženia zásielky 6. marca 2017. Okresnému súdu Trnava sa vrátila zásielka ako nedoručená 28. marca 2017 a z oznámenia poštového doručovateľa vyplýva, že adresát zásielku neprevzal v odbernej lehote. Na základe uvedeného Okresný súd Trnava považoval zásielku za doručenú v zmysle § 111 ods. 3 CSP a to dňom jej vrátenia 28. marca 2017. Z obsahu spisu ďalej bolo zrejmé, že 15. marca 2017 sa dostavil na Okresný súd Trnava žalovaný a to za účelom nahliadnutia do spisu. Zo zápisnice o pojednávaní zo 17. mája 2017 vyplýva, že žalovaný ani jeho právny zástupca sa pojednávania nezúčastnili, pojednávania sa zúčastnila len žalobkyňa a zo strany súdu bolo konštatované, že predvolanie pre právneho zástupcu žalovaného bolo doručené v zmysle § 106 ods. 1 písm. b) v spojení s § 111 ods. 3 CSP 28. marca 2017 a súd vyhlásil uznesenie, že bude pojednávať v neprítomnosti žalovaného a jeho právneho zástupcu. Žalobkyňa na pojednávaní navrhla, aby súd vzhľadom na to, že sú splnené podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného rozhodol rozsudkom pre zmeškanie.

1.3. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti odvolací súd konštatoval, že v spore boli splnené všetky zákonné podmienky na to, aby súd prvej inštancie na návrh žalobkyne vyhlásil rozsudok pre zmeškanie žalovaného. Právny zástupca žalovaného riadne predvolaný z adresy sídla spoločnosti, ktorá bola zapísaná v obchodnom registri a právny zástupca žalovaného neuviedol súdu žiadne tvrdenie, resp. dôkazy o tom, že zo strany súdu nebolo doručené predvolanie na adresu jeho sídla spoločnosti. Aj keď odvolateľ tvrdil, že jeho právnomu zástupcovi žiadne predvolanie na pojednávanie konané 17. mája 2017 nebolo doručené, odvolací súd vychádzal z obsahu spisu, kde sa nachádza listová zásielka súdu, ktorou bolo právnomu zástupcovi žalovaného doručené predmetné predvolanie na adresu sídla spoločnosti Hrgaš legal, s.r.o. advokátska kancelária so sídlom Laskomerského 149/6, Bratislava, ktorá adresa je zapísaná ako sídlo spoločnosti v obchodnom registri v zmysle § 106 ods. 1 písm. b) CSP. Súd prvej inštancie považoval zásielku za doručenú v zmysle § 111 ods. 3 CSP a to dňom jej vrátenia 28.03.2017, keď odvolací súd zároveň konštatoval, že žalovaný súdu ani neoznačil, ani nepredložil žiadne dôkazy (napr. reklamáciu predmetného doručovania) svedčiace o tom, že zo strany poštového doručovateľa došlo pri doručovaní predmetného predvolania na pojednávanie k porušeniu Poštového poriadku, ktorý postup by mal za následok to, že právny zástupca sa o jeho doručovaní nedozvedel. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal aj na tú skutočnosť, že 15. marca 2017 t. j. pred termínom daného pojednávania (17. mája 2017) bol nahliadnuť do spisu žalovaný a tak aj na základe uvedeného mohol mať žalovaný a prostredníctvom neho aj jeho právny zástupca vedomosť o tom, že 17. mája 2017 sa uskutoční v tejto veci pojednávanie.

1.4. Keďže boli splnené všetky podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného, odvolací súd v súlade s ustanovením § 387 CSP napadnutý prvoinštančný rozsudok pre zmeškanie ako vecne správny potvrdil.

2. Proti rozsudku krajského soudu podal dovolání žalovaný, který mal za to, že dovolání je přípustné v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Uviedol, že konajúci súd použil vyslovene formalistický výklad ustanovenia, pričom nebral do úvahy, či aj z hľadiska materiálneho by mal byť tento rozsudok vydaný. Ďalej namietal, že: okrem splnenia podmienok v § 274 CSP, súd rozsudok pre zmeškanie žalovaného po nariadení pojednávania vyhlási len v prípade, že sú splnené procesné podmienky konania, pričom prihliada aj k tomu, či v žalobe a v doterajších podaniach žalobcu sú také tvrdenia, na základe ktorých je možné rozsudok vydať. Taktiež poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 233/2019 zo dňa 4. 6. 2019, v ktorom uvádza, že formalistický výklad ustanovenia § 274 CSP, a to, že súd vždy za kumulatívneho splnenia v tomto ustanovení zakotvených zákonných podmienok rozsudkom pre zmeškanie žalobe vyhovie nie je žiaduci, najmä, ak súdne konanie trvá dlhšiu dobu (v tomto prípade od r. 2014), vo veci sa uskutočnilo viac pojednávanií, na ktoré sa žalovaný riadne dostavil a súd na návrh obidvoch strán vykonal rozsiahle dokazovanie. Napriek kogentnosti ustanovenia § 274 CSP by pri čisto gramatickom výklade vydanie rozsudku pre zmeškanie mohlo znamenať porušenie práva na spravodlivý proces, v neposlednom rade pri takomto formalistickom postupe by bolo odopreté strane sporu možné podať riadny opravný prostriedok (odvolanie vo veci samej). Žiadal preto rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

3. K dovolaniu sa písomne vyjadrila žalobkyňa, ktorá mala za to, že boli splnené všetky procesné podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie, pričom žalovaný sa na výzvy súdov, prečo sa nedostavil na pojednávanie, napriek tomu, že zo spisu o jeho termíne musel vedieť, nevyjadril. Považovala dovolanie žalovaného za nedôvodne.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

5. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

6. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby

uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Žalovaný v podstatnom namietal formalistický výklad § 274 CSP zo strany súdov, pričom poukázal na názor vyjadrený v ním označenom uznesení ústavného súdu, majúc za to, že súdy sa týmto neriadili a neprihliadli aj na materiálny základ sporu.

10. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného, že v konaní došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces postupom súdu.

11. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany, nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami.

11.1. Dovolací súd dopĺňa, že vzhľadom na základný obsah dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku s prihliadnutím na to, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne, má dovolanie slúžiť len na nápravu výnimočných najzávažnejších procesných pochybení, t. j. zmätočných rozhodnutí, a riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry. Z hľadiska uvedeného nie je prípustné, aby dovolateľ, povinne zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, poukázal v dovolaní na svoje podania pred súdmi nižších stupňov, ale musí v dôvodoch v prvom rade odôvodniť prípustnosť dovolania tak, aby najvyšší súd mal základ pre svoje rozhodnutie o tom, či dovolanie je spôsobilé vyvolať ten procesný následok, že ho dovolací súd vecne prejedná.

12. Dovolací súd z obsahu spisu dospel k záveru, že postup súdu prvej inštancie, pri vydaní rozsudku pre zmeškanie, nevybočil z rámca procesnej úpravy, keď postupoval v zmysle ustanovenia § 274 CSP a svoj postup i riadne odôvodnil. I keď dovolateľom uvedené uznesenie ústavného súdu zo 4. júna 2019 sp. zn. I. ÚS 233/2019 skutočne nabáda k prihliadnutiu na osobitosti v každom jednotlivom konaní, predchádzajúcom vydaniu rozsudku pre zmeškanie, dovolací súd má za to, že v danom prípade, nebol prístup súdu formalistický a ani nemohol byť, nakoľko skutočne žalovaný ničím neodôvodnil, prečo sa na nariadené pojednávanie nedostavil, prípadne neupovedomil o termíne pojednávania svojho zvoleného právneho zástupcu. Z obsahu spisu vyplýva, že úprava sudkyne na č. l. 110 z 28. februára 2017 o nariadení pojednávania na 17. mája 2017, sa v spise nachádzala pred 15. marcom 2017, o čom svedčí úradný záznam o nahliadnutí do spisu žalovaným na č.l. 115 spisu. To, že právny zástupca žalovaného, na ktorého adresu advokátskej kancelárie bolo doručované predvolanie, a bez pochyb z obsahu spisu vyplýva, že na túto adresu mu zásielky aj v tomto konaní boli doručované a preberané, práve túto zásielku neprevzal, a preto došlo k platnému doručeniu, nemožno vykladať ako formalistický prístup súdu.

13. Tiež námietka dovolateľa, že konanie prebiehalo od roku 2014 a boli vykonané viaceré úkony zo strany súdu a strán, vrátane rozsiahleho dokazovania, nie je z hľadiska obsahu spisu v predmetnom konaní úplne dôvodná vo svetle toho, že v konaní, po časovo dlhom pátraní po pobyte žalovaného, bol vydaný platobný rozkaz, proti ktorému podal žalovaný stručný odpor, súd prvej inštancie vypočul na pojednávaní 24. februára 2016 strany sporu, odročil pojednávanie, ktoré bolo zrušené pre chorobu

sudkyne, a vyžiadal si doklady od strán, ktoré predložili (žalovaný po urgencii súdu). Na pojednávaní 17. mája 2017, kde súd rozhodol na návrh žalobkyne, keď mal za to, že sú splnené podmienky, predpokladané v § 274 CSP, na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu, týmto rozsudkom rozhodol, a odvolací súd tento jeho postup ako vecne správny potvrdil.

14. Dovolací súd s poukazom na hore uvedené, dospel k záveru, že procesný postup súdov, ktoré konali v zmysle ustanovení Civilného sporového poriadku, nemožno považovať za porušenie práva na spravodlivý proces. Postup odvolacieho súdu neporušil kogentné procesné ustanovenia, a nevymyká sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, pričom odvolací súd neporušil vo vzťahu k dovolateľovi zarúčené procesné práva spojené so súdnou ochranou práva.

15. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, preto dovolanie žalovaného ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

16. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.